

Nemzeti Társalkodó.

September' 8-dik napján 1852.

A' három különböző Politikai
Rendszerekről*Pölitz szerint szabadon.*

A' polgári jusok' alapításokra három különböző Rendszerek lehetségesek: a' *Revolutio*, *Reactio*, és *Reformatio* (lázzadás, visszahatás és javítás) rendszerei, úgy mind azonáltal hogy a' két szélső rendszerektől a' közbülsőre az általmenetelt két politikai principiumok teszik, u. m. a' revolutio és reformatio között van a' *mozgásnak* (*Bewegung*), a' reactio és reformatio között pedig a' *vesztéglésnek* (*Stabilität*) principiuma. A' mint ezt kimutatni ezen rövid vizsgálatnak célja.

1) A' *Revolutio* a' maga jobb jelentésében, nem kíván a' bárdolatlan nép vak dühével minden rendet feldúlni, 's a' másképpen gondolkodókat tüzzel vassal kiirtani, hanem a' jusok arányait a' népek és státusok között az okosság ideálja szerint akarja meg állapítani. — Ez mindent a' mi a' társaságban van, a' mi a' maga létét historiai talpköre építi úgy tekint mint hijánost, tö-

kéletlent 's megavúltat. Nem elégszik meg azzal hogy a' polgári élet' cserderekát a' száraz levelektől, 's kiveszett ágaktól tisztogassa. — Hanem mivel látja hogy a' cserfaerdő az idő mentével rendeletlenül nőtt, némely hajdon erős fák megudvasodtak, 's csak kérgeknél fogva sovárognak, mások oly tömötten állanak egymás mellett hogy a' napnak éltető sugárait, a' levegőnek szabados járását elzárják, ezen hijánosságokat nem akarja apránként orvasolni, még a' roppant erdő levágatásával sem kíván időt veszteni, hanem tüzet ad néki, 's a' lángok sebess ereje hamuba borítván a' rengeteget, új maggal veti bé a' meghülepedett hamvat, hogy idő mentével egy új szép fiatal erdő nevedjék. A' revolutio rendszere' baráti, tüzes képzelődéssel ragadják-meg az emberiség legszentebb érdekeit, a' tiszta okosságnak egy polgári alkotványról készített ideáljához ragaszkodnak, 's azt akarmi árron a' meglévők' om-ladékaira akarják építeni. Ezen rendszer' férj-fijai megesküdt ellenségei a' régiségben gyökerezett jusoknak, mert előttök mind az a' mi századoktól fogva fenáll, akar maga erejében, akar hanyatlásában legyen az, éppen azért mert a' régiségen épül, hijános, nem tökéletes és ifjítást kíván. — Azért is ez az *ideálok' rendszere, a' historiára és valóság-ra való tekintet nélkül.* Mind addig míg ezen *ultraság* a' csupa szemlélődések határi közt marad, nem veszedelmes, de mihelyt a' bárdolatlan népnek vak dühe ezt teljesezésbe

kezdi venni; elvesztik az ideálok tündéres igézeteiket; 's hasonlók lesznek a' Siloa tornyának egybeomlásához mely igazakat és gonoszokat egyaránt dűledékei alá temetett.

2) Ezen rendszernek merően ellenében van a' *Reactio rendszere*: — Ezen rendszer barátai előtt mind az gyanus és gyűlöletes a' mi az idő mentével haladó tökéletesedés útján a' polgári alkotmány' és igazgatás formáján változtatást okozott. Ennek lelke szerint csak az érdemel tiszteletet a' mi volt, csak az helyes és időhöz-illő a' mi a' maga eredeti tábláját, (akar pergamenten, akar régiségen vagy a' megrögzött jusok' visszaélésén gyökerezék is az) egész ezreden keresztül a' réája nézve boldog közép időbe, a' papok és ritterek világába visszaviheti, kik a' mint szoros korlátok közzé tették a' fejedelmi hatalmat, így másfelől lábaikkal tapodták a' földhöz kötött rabszolgai joggyököt. Előttök csak a' *historiai jusok* (de a' miknek csakugyan magoknak is volt valaha kezdetek) a' helyesek; csak az a' törvényes a' mi a' római törvényekkel a' 12 táblákon elkezdve Justinianusig atyafias. — A' statusnak akarmely ideálja, melyhez az emberiség az okosság örökös törvényei szerint végnélkül közelget; ezen rendszer karaktere szerint csak egy beteges és zabolátlan képzelődés szüleménye. — A' hol tehát az idő előre haladó lelke szerint a' polgári életen; az igazgatás vagy polgári alkotvány

formáján, akar egészben akar avagy csak részenként is valamely újítást változtatást csináltak, ott a' Reactio minden erejét és igyekezetét arra fordítja, hogy mind azon újítás a' mi a' százados birtoklás által megszentelt formában történt, megsemmisíttessék, 's a' helyébe a' ravaszság' nyomás', és erőszak' eszközeivel a' régi elszáradott törzök vissza plántáltassék. — A' Reactio rendszerre az okosság ideáljától egészen szabadon csak a' historiai földön áll. Az ő jelenkora és jövődjöje csak a' régiség bémohosodott penészén épült alkotmány. A' közép idő az ő paradicsoma, melyben nevedett a' polgári élet fája, elfelejtkezvén arról hogy a' paradicsomhoz a' jónak és gonosznak megemérrő fája tartozna.

3) A' Revolutio és Reactio két rendszerei között középben van, philosophiai és historiai talpköven épülve a' *Reformatio* rendszere. Ez az okosság ideálját úgy nézi mint egy elérhetetlen de oly végpontot melyhez mind az egyes embereknek mind az emberiségnek szüntelen közelíteni kell. De a' históriát sem veti-meg, 's mind azt a' mi a' régiségből a' jelenkorra nézve éltető erőben megmaradott, 's a' mi egy jobb jövődjöre is használható, apolja. A' Reformatio rendszere a' jelenvalót, a' múlttal egybe kapcsolja, nem szakasztja-ki erővel az anyából a' gyermeket. — Mind azt kifejti előmozdítja a' mi az időhez illőnek esmértetett. — Az elszáradott levelekért 's ágakért nem vágja-

Is a' cserfát, de megtisztogatja, 's a' megavultakat friss csemetékkel pótolja, hogy így a' jelenkorból egy virágokkal és gyümölcsökkel gazdag jövődjék ki. Igyekezik az előre haladó civilisatiót az okosság ideáljához közelíteni, a' nélkül hogy az elmúlt-ról elfelejtkezzenek, melynek lefolyt időszakzai készítették aprádonként a' polgári műveltségnek mostani állását. A' Reformatio rendszere éppen úgy támaszkodik az ideálra, mint a' historiára. — Nem halad ugyan ostromi lépésekkel az ideál' ostromára, de hasonló fontolással megyen a' Reactionnak is ellenébe, mihelyt az a' meglévő dolgokat és jusokat nem a' magok belső becsekért és a' jelenkorra való alkalmas voltokért, hanem csak tisztelt régiségekért kívánja fentartani.

A' nemzeti jusokra nézve csak ezen fent megnevezett három rendszerek lehetnek. De az élethen egyik rendszertől a' másikig lehetnek oly közép tagok melyek egyik rendszernek a' másikra való által menetelét eszközölik. Így a' *Mozgás Principiuma* van a' Revolutio és Reformatio rendszerei között. A' mozgás principiuma előre feltészen egy már végbe ment revolutiot, 's arra törekszik hogy a' polgári társaságban megesett újjá formálása a' politikai rendszernek ne vesztegeljen, és az egésznek újból való módosítása ne a' Reformatiohoz illő megfontolással vigyázással történjék, hanem ezen mozgás principiuma a' revolutiot mintegy megörökösíteni törekszik, hogy így a' revolutio-

ban felgerjesztett erők szüntelen mozgásban tartatván, ezek által az egész polgári élet teljesen újjá születtesék. — A' mozgás principiuma igen hőszasnak és unalmasnak tartja a' Reformatio megfontolt lépésit. — A' mi a' Revolutio árjában az erőknek legfelsőbb szempillantatnyi kifejtődésekkel véghez vitett, azt éppen oly revolutionalis eszközökkel és lélekkel folytatni kívánja, ha szinte nem is lenne célja a' revolutio irtózatos jelenéseit megújítani. — A' mozgásnak principiuma hasonlít egy hideglelés sebess érveréshez a' nyavalya megfordulása pontján, midőn a' beteg' nagy gyengesége miatt a' recidiva igen könnyű. — Egy ily betegséget nem kell Browne szerint gyógyítani, nehogy a' betegnek önnön tudása meghomályosodván eszt is elveszesse. Nem kell elfelejteni hogy jóllehet a' Revolutio több szempillantatnyi erőkifejtést mutat mint a' Reformatio, de nem bír azon *tartóssággal* mint ez, ha a' dolgok kormányzása oly férjfiakra bízatik kik világos esméretek mellett karakter erővel és energiával bírnak, 's a' mit meggyőzések szerint az időhöz képest boldogítónak látnak, a' mellett tiszta akarattal buzgók, úgy annyira hogy jól megfontolt rendszerek mellett inkább elesnek mint azt elhagyják. Ezért nem engednek sem a' revolutionnak sem a' mozgás principiumának, hanem ezen utolsó aránt kimélléssel viseltetnek mind addig míg ez csak szemlöléddel bibelődik, de mihelyt hazafiui egyesületeket kíván elintézett plá-

num szerint formálni, hogy így kedvelt mozgását mintegy megörökösítse, az ily egyesületeket még születéseikben meg kell fojtani. —

A' mint a' mozgás principiuma közbül van a' Revolutio és Reformatio között, így közbülső helyet foglal a' reactio és reformatio között a' *veszteglés* (*Stabilität*) principiuma, mely a' *jelenvalót akarja megörökösíteni*. Ennek kedves felkiáltása „*Oh bár mindég így lehetne*“ Ezen principium a' jelenvalóhoz ragaszkodik, minden jó és rossz oldalával a' mint az a' múltból lett. Az állandóság principiuma magára nem reactio, mert az az újítások bécsuszását rész-szerént félelemből, rész-szerént az új ideák aránt viseltető gyűlölségből megakadályoztatta, ő szerént nincsen alkalmatossága, hogy az újat a' polgári életből kiírta, 's a' régi megavúltat helyreállítsa. A' hol semmi víz nem foly ott ellehetünk víz csatornák nélkül. De az állandóság principiuma közelithet a' reactiohoz, sőt erre általmehet, mihelyt külső vagy belső környülállások az újat előhozni törekednek; ekkor felfegyverkezik hogy a' meglévőt megtartsa. Az állandóság principiuma a' reformatióval sem könnyen atyafiasodhatik-meg. Ezen principium szelidebb követőji nem ellenségei ugyan a' reformatiónak, csak hogy mindég fél vagy negyedrészesz-
közökkel kívánnak élni. Ha egy státusban észre veszik hogy új polgári és büntető törvényes könyv kellene: reszketnek azon gon-

dolattól, hogy mire vihetné a' státust egy egyszerre készült egészen új törvényes könyv? azért csak részenként bocsátják a' javító rendelkezéseket, nem akarják ugyan az esméret világát egészen véka alá rejteni, de félnek a' nap teljes tiszta világától, mert a' nap sugarok betegséget is okozhatnak. Általlátják a' céloknak káros voltát, de vigasztalják magokat azon gondolattal hogy a' mint a' világ ezer esztendőkön keresztül a' célokkal fenállhatott, így azok még a' jövő ezeredben is megmaradhatnak.

A' mozgás principiuma hasonlít egy gyors szekérhez, mely előtte lovagló kurírját a' revolutionnak utól akarja érni, mivel mind ketten egy úton mennek, csak hogy az egyiknek allegroja a' másiknál prestora hág. — Az *állandóság principiuma* ellenben hasonlít egy útozóhoz, ki egy vendég fogadóba bé térvén, ottan olyan jól találja magát, hogy nem gondolkodik az elindulásról, sőt útozása céljáról is elfelejtkezik, az alatt a' szekérnek, a' kapu előtt, a' napfényen, vagy zivataros időben, hozzá kell törődni sorsának praedestinatiojához. Valójában az egyes ember élete szintúgy mint a' státusé hasonlít egy útozáshoz. Az alkalmas útozásra a' jó töltött utak szükségesek, ezeket sem a' revolutio sem a' reactio nem építi, csak a' reformatio gondoskodik ezekről, mely a' hajdankor elromlott útait jökká változtatja. A' polgári társaságban való élet útozásban a' töltött útaktól a' pénzt az újabb időkben mind

a' 3 rendszerek szerént alkalmas fenárron megkivánják. De a' revolutio, reactio és állandóság emberei felveszik a' pénzt, a' nélkül hogy az utakat abból tsináltatnák, csak a' reformatio barátai vallják azon principiumot, hogy az úti vámot az út csinálásra kell fordítani, következőleg a' státus-jövedelmeit is a' státus megesmért köz szükségére kell fordítani. Európában mind ezen 3 rendszereket sőt a' közöttök lévő két principiumokat is, nem csak különböző státusokban, sőt ugyan azon egynek törvénytévő testeiben is szemlélni lehet. — Ezen politikai különböző rendszerek tekintete interessánt csak hogy a' bébocsátó bilétek a' revolutióhoz és reactióhoz igen drágák, és gyakran vérszínűek. A' reformatióhoz való bemenetel árra egyezésnél fogva van megállitva. Ezért azon státusok melyek a' reformatioval tartanak, nagyobb bátorsággal és boldogsággal közelitnek a' célhoz mint a' többek. Kolo'svárt.

Méhes Sámuel.

S z ó - T á r.

Némely könyv címje oly hatalmas ingerrel bír, hogy csak az nem vágy olvasására, ki nem tud; sőt az ilyen is hallván a' különös címet, nyughatatlan sajnálkozással érzi tudatlanságát. Ezen észrevétel' igazságát bizonyítja a' mi következik.

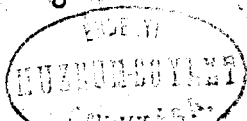
Én az olvasásnak annyira nem vagyok barátja, hogy könyvet, csak el nem alhatásom idejében veszek kezembe. Könyvért, mióta iskolámat elhagytam, soha csak egy fillért sem adtam. Újságot néha, két rendbeli is jartatok; de inkább csak azért, hogy a' choléráról, 's némely természetmények piaci árjáról, olykor-olykor valamit tudhassak. Az vagyok mondok én; ámbár a' kéntelenség velem is oly hivatalt választatott-el, melyben nem tanulni annyit tesz mint a' napszámi bért, dologtétel nélkül várni, a' ki az olvasást és tanulást, amaz inyem izére esett egykori mondás szerént: „a' püspökről tudni, és nem tanulni kell“ szükségtelennek állítom: még-is, a' napokban, egy gazdag könyvtárba vetődve, midőn ott, egy ily című könyvet vennék észre: *az okosság és boldogság szó-tárja* ritka érdemű tulajdonossának hosszas unszolására, magamhoz vevém. Haza kerülve a' varázs című könyvvel, reá vevém magamat olvasására. Megvallom, hogy csak ezen elhatározásom is szinte több magam megerőtetésébe került, mint ama győzedelmeiről világ szerte híressé lett seregnek a' Bálkán meghágás és a' Varsó megvétele. Rollam bezzeg senki sem mondhatta, „hogy részemre önként hajlott a' győzelem.“ Ugy izzadtam, és törődtem a' szokatlan munka alatt hogy csak az nem sajnált, ki kínjaimat nem látta. A' restség és balitéletek egész artilleriájával kelle megvívnom. A' könyv vastagsága szinte csak két iznyi, előttem még-

is egész bibliothékának tetszett. Minden varázsló ereje mellett is, szerettem volna félre tenni. De olvasatlan visszaadni, olyan embernek mint a' tulajdonosa, tanácsosnak nem tarthatám; mert ő, minden olvasásra így kiadott könyvéért nem köszönetet, hanem józan reflexiót, 's az által való épülést kíván. Megcsalni őtet, a' könyvbe nem foglalt dolgok elbeszélésével, a' világért sem lehet; mert ő könyveit, külső és belső tulajdonaikkal együtt, mint némely atya gyermekeit, jobban esmeri. Mit kellett tenni? Vagy a' könyvet figyelemmel átolvasni, 's nyomos reflexióval szemes gazdájának vissza adni: vagy vele együtt megszökni. E' két baj közül az elsőt választám. 'S meg kell vallanom, hogy ennél szerencsésebben (életemben még nem választék. Által esvén a' reám nézve óriási munkán, oly kedves érzés lépé meg keblemet, melyhez hasonló soha sem. Már én is elolvastam életemben egy könyvet egészen, 's tudok is belőle valamit. "Ez a' megvallhatás, nekem annyira jól esett, hogy ha mint érzem úgy tudnám másokkal közleni, talám a' csördás kezébe is olvasó könyvet tudnék varázsolni. Csak nem újjá születtem, az előtt egészen esméretlen vágyak ébredtek fel keblemben. Már szinte kezdém hinni a' mit nem egyszer hallottam, hogy az olvasásba annyira belé lehetne szokni, hogy idővel a' nem olvashatás lehetne tereh. Már az újságokból is néha egész lapot elolvasok. Hogy a' mi rajtam tör-

tént, más hozzám hasonlókon is megtörténhessen, magamat egy mérész lépésre határoztam.

Régen hallom, hogy országunk fővárosában, Nemzeti Társalkodó név alatt, egy szála nyittatott meg, hol az értelmesebb hazafiak ottan-ottan öszvegyűlnek, tudományos dolgok', nevezetes történetek', közjót érdeklő találmányok', épületes gondolatok', 's több e' félek elbeszéléssel, egymást oktatni, eszméltetni és gyönyörködtetni. Hallom hogy oda minden magyarul értőnek, és beszélőnek szabad bemenetele van, hallom, hogy ott; a' ki tud, és akar beszélhet; a' ki nem hallgat, 's ha esze van, tanul. Elhatározám magam az ottani megjelenésre, 's ha mód lesz benne, az említett szótárból, a' mit megtarthattam, elémondani. Tudom, hallomásból, hogy ott akarmit, és akarhogy nem lehet beszélni, hogy az a' féle fonókba illő mesékkal, a' hogy a' múlt télen cselekedett egy valaki, az ő laccója történetivel, eléállani nem tanácsos; mert nyomba számolni kell, nem csak gondolatjairól, hanem szavairól 's még azoknak betűjiről is. Hallottam azt is ámbár azt okos emberek társalkodásáról feltennem bajosocská, hogy ott néha mérges és indulatos öszvecsapások történnek, még pedig kicsiny jelentésű dolgok vitatása felett is. Hallottam mondom ezeket, azzal együtt, hogy ott olykor annyi a' beszédre kész szónok, hogy némelynek hosszason kell várni míg sörba

jöhet. Ennyi hallomásimból könnyen azt következtethetné valaki, hogy én gyengeségem 's a' sok féle nehézségek tekintetéből, feljebbi szándékomról önként lemondva, mint eddig ezután is inkább élek hallomásból, mint sem újdon. új 's éppen azért csekély készületemmel, egy olyan társaságba lépjek bé, melynek közepette köz helybenhagyással beszélni, szinte lehetetlen, szándékomról le nem mondok: hanem éppen a' közelebbi gyűlés alkalmatosságával bátor leszek a' Nemzeti Társalkodó szálájába, a' hely méltóságához illő humánitással, mérséklettséggel, és bátorsággal bélépni, 's ott már többször említett szótáromból, az abecei rendre nem ügyelve, némely szókról és kitételekről, a' mi eszembe jut elmondani. Csak az olyan félhet az ottani megjelenéstől, ki sem sértés nélkül beszélni, sem sértődés nélkül másokat kihallgatni nem tud; 's még az olyan ki inkább szeret maga rosszul és helytelenül beszélni, mint a' mások okosabb és épületesebb beszédjeket hallgatni. Engemet a' világért sem sért a' beszéddel való hátrább vagy éppen kimaradás is. Sok nyereség van az értemesebbek tudományos beszédjek hallgatásában. Nem érti az a' társalkodási rendszabásokat, nem becsüli az ott való megjelenhetés alkalmatosságát illendően, a' ki abbavaló bélépésével mindjárt azt kívánja, hogy mindenek elhallgatva egyedül ő hallgattassék. A' ki előbb jó előbb kell annak felönteni is a' garadba, 's nem egészen hibáztathatni azt a'

molnárt is; ki szívesebben örül tiszta búzátnak mint úcsut. —

Csak egyet kívánok még előre megjegyezni: mivel én csak fordító; és nem szerző vagyok, mert a' tudvalévő szótár francia nyelven van írva, ha valamely czikkely vitatás alá talál jőni, én magamat oltalmazására nem ajánlom. —

Magá ti' Szótár.

Capitulatio: Egy ostromlott városnak; és aszszonyoknak; magát oltalmazni kell. Ez ha erőszakkal vétetik-meg; magát mint Lukretzia ölje-meg; amaz mint Moszkau égjen-el. A' leczke keményecske; de csak azokra nézve kik a' capitulatiót akarmely gyalázatokkal is megvásárolhatónak gondolják.

Közönséges komédia: Ennek théátruma a' világ, actorai az emberek. A' darabok készítője a' történet; a' rollék osztogatója a' szerencse. A' theologusok igazgatják a' machinákat; a' philosophusok nézik a' játékot; a' darab címje ez: *a' hibáktól körül vett ember keresi a' hibákat.* Bémelve mindennek egy pénzt kell fizetni, melynek neve *baj*; az azért nyert billétre e' van írva: *nyughatatlanság.* A' logekat a' gazdagok; az amphitheatrumot a' hatalmasak; a' parterrt a' szegények foglalták-el. Az aszszonyok frissítő és hivesítő, néha hevesítő szereket hordoznak körül, a' szerencse nyomorékjai szedik a' gyertya hamvát. Kezdődik a' darab siráson és nyögésen, azután következnek a' csudás projectumok, az ezer formájú bolond-

ságokkal, melyek teszik a' chorust. Az ész-
telenek tapsolnak; a' bölcsek fütyölnek. Oriá-
sok jelennek-meg, kik egy szempillantat a-
latt pulyákká lesznek; törpék, kik hirtelen
nagyra nőnek. Láthatni értelmes embereket
gyermekeskedni, tudósokat, kik még soha
semmit sem értettek-meg; politikusokat, kik
midőn egy házat sem tudnak, országokat a-
karnak igazgatni; kegyeskedőket, kiknek szí-
vek bűnnel, szájok a' virtus üres hangjával
teljes; kicsiny hitűeket; kik közönséges he-
lyen atheusoknak adják-ki magokat, magá-
nos óráikban félnek a' kísértetektől, reszket-
nek a' menydörgésektől; végre erkölcsi tá-
nitókat, népvezéreket épületes példa adás
nélkül. Minden felé panasz, kiáltás; és nyög-
gés hallatik, verekednek, egymást tépik, mar-
czongolják és ölik. Megvénül minden a' nél-
kül, hogy szívében csak egyszer is békessé-
gre talált volna. Végre a' halál a' firhangot
lebocsátván; a' drámának vége van, a' ját-
szók és nézők a' megbánás érzéseivel gyöt-
rődve maradnak. A' ki ezen drámában gyö-
nyörködni akar, vonja magát olyan szeglet-
be honnan ő láttatlan mindent láthasson.

Concessiok. Ma ezekről a' politikusok so-
kat beszélnek, az egyik tisztábban, a' má-
sik homályosabban, a' mint t. i. kinek kinek
értelmi világosodása 's szíve állása engedik.
A' nagy és kicsiny, a' hatalmas és telhetet-
len közt egyesség másként nem lehet, ha-
nemha ez mindent amannak enged által. Az
egyik fél a' Concessiokról ilyen értelemben

van: a' másik ellenben az engedékenységet, a' mi természetesebb 's igazságosabb is, az erősebbtől kívánja. — Egy férj nevetségessé teszi magát, ha valamit nője capriciájáért talál cselekedni. Sokszor fő bolondság azt hinni hogy minden okosság a' férjnél van. Minden jusairól nem jó lemondani egy férjnek; de illő mégis ereje tekintetéből engedékenynek lenni. A' tehetetlenség engedékeny soha sem lehet, de az erő magát abban sokszor megdicsőítheti.

Gyermekágy. A' fő rendü aszszony magát előre nyugtatja és erősíti annak izzasztó munkájához, az alrendüt ellenben szokott foglalatosságai közt lepi-meg a' fájdalom órája, 's mihelyt megrongált ereje kezd valamennyire újulni, ismét béáll munkássága kerületébe; maga szemlátomást épül; kisdede izmosodik. A' fő rendü hat hétig vesztegel, mindég szenvedő állapotban gyermekestül. A' közönséges aszszony, ha szülése szerencsétlen nem vala, ötöd napra felkél; kilenced napra apróságokat már dolgozik, a' tizenötödiken kimegyen: egy dáma szülése előtt jóval lefekszik, utánna későre rendszerént negyvennapos veszteglés után kél fel. Ezen idő alatt minden házi gond, és nyughatatlanság az atyáé, hogy ha ez, az ilyen idő alatt szeretni találja az othon ülést. —

(folytatása következik)